

.....
VICENÇ BOU
.....

DE LA PLAÇA AL
PARAL·LEL

CRÈDITS

Edita: Museu de la Mediterrània
Comissariat i textos: Oriol Oller
Coordinació: Gerard Cruset
Disseny i maquetació: Mostra Comunicació SL
Correcció: Consorci per a la Normalització Lingüística
Impressió: Gràfiques Alzamora
Dipòsit legal: GI 600-2014
ISBN 978-84-614-6850-8

Volem expressar el nostre agraïment a totes aquelles persones que han ajudat d’una manera o altra a fer-ho realitat. A totes elles, gràcies:
Joan Andreu, Jordi Bellapart, Eduard Boada, Albert Bou, Vicenç Bou, Josep Burniol, Domènec Díaz, Carles García de Castro, Montserrat González, Jordi Marsal, Jordi Molina, Úrsula Olmos, Elena Padró, Imma Pujol, Eva Ramió, Jordi Roquer, Antoni Roviras, Ramon Sunyer, Jaume Teixidó, Antoni Torrent, Margarida Ullate, Irene Vilavedra.

I a les institucions:
Ajuntament de Barcelona, Ajuntament de Torroella de Montgrí, Arxiu Comarcal del Priorat, Arxiu Municipal de Lloret de Mar, Arxiu Municipal de Palafrugell, Associació Sardanista Continuiïtat, Biblioteca de Catalunya, Centre de Documentació del Montgrí, les illes Medes i el Baix Ter, Diputació de Girona, Direcció General de Cultura Popular i Tradicional de la Generalitat de Catalunya, Fonovilassar, Museu Etnològic de Barcelona, Museu de la Música de Barcelona.

Amb la col·laboració de:

La història de la sardana al nostre país no es podria entendre sense el paper determinant que han tingut l'Empordà i el municipi de Torroella de Montgrí, en concret, com un dels seus epicentres. Una dada ho constata: la sardana, amb els seus actuals repartiments, es va ballar per primera vegada a la plaça de la Vila de Torroella de Montgrí l'any 1844. La vila torroellenca ha estat, doncs, un dels focus més actius d'un gènere que ha ocupat durant moltes dècades un espai importantíssim en la nostra cultura popular. Tot plegat ha estat fruit d'una arrelada tradició forjada, generació rere generació, gràcies a la bona feina de moltes persones, cobles i institucions que han treballat en la difusió d'una forma musical indeslligable de la nostra identitat com a poble.

De la mateixa manera que l'Empordà i Torroella són peces claus en la història de la sardana a Catalunya, una de les seves figures més rellevants i determinants és, sense cap mena de dubte, la del músic local Vicenç Bou i Geli. Segurament no ens equivocarem si el qualifiquem de geni en el seu sentit més ampli, com a personalitat i també com a músic. Va ser, probablement, l'autor que va portar la sardana al seu moment de major popularitat. En la seva època va esdevenir una veritable estrella musical, la figura del qual es va projectar molt més enllà de les places de poble. És un dels personatges musicals més destacats del nostre país, un dels compositors més conegut, més premiat i més homenatjats de Catalunya. Un personatge únic que forma part del nostre patrimoni cultural.

En Vicentet, com el coneixien els seus veïns de tota la vida, ha estat un personatge profundament estimat i gràcies a ell el nom de Torroella de Montgrí ha voltat per totes les places sardanístiques del nostre país. Després de commemorar el 2012 el cinquantenari de la seva mort, havia arribat el moment que des de la seva població natal se li retés un homenatge a l'altura de la figura del mestre.

Per aquest motiu des de l'Ajuntament de Torroella de Montgrí, a través del Museu de la Mediterrània, es va decidir realitzar i produir una exposició de gran format i editar el llibre que teniu a les mans. Dues accions que volen reconèixer la seva gran vàlua i aconseguir elevar la figura del músic torroellenc a la categoria de símbol musical nacional. Es tracta d'una iniciativa molt ambiciosa que no haguéssim pogut portar a terme sense el suport d'un gran nombre de persones i institucions que han estat sensibles al nostre projecte. Aquest homenatge és el resultat, doncs, d'un treball col·lectiu ambiciós i sensible, que cal emmarcar, també, en la tenaç feina que es promou a molts llocs del país per reivindicar la sardana, un gènere que, malauradament, no ocupa el lloc que es mereix. Crec que des de Torroella de Montgrí era el mínim que podíem fer agrair-li a Vicenç Bou tot el seu llegat del qual ens sentim dipositaris privilegiats.

Jordi Cordon i Pulido
Alcalde de Torroella de Montgrí

Aquest llibre vol ser una síntesi de l'exposició que s'ha pogut visitar al Museu de la Mediterrània del 13 de març de 2013 al 21 d'abril de 2014. “Vicenç Bou. De la plaça al Paral·lel” vol ser un reconeixement a la figura del gran músic i compositor torroellenc, i promoure'l com un dels personatges musicals més destacats de la primera meitat del segle XX del nostre país.

“Vicenç Bou. De la plaça al Paral·lel” ens descobreix d'una manera didàctica, però rigorosa, com és la música de Bou i ens desvetlla el secret per aconseguir que les seves melodies arrelin al cor de les persones i que encara avui no deixin indiferent ningú. A partir de quatre grans àmbits s'expliquen els fets més importants de la vida i de l'obra del compositor.

Sota el guiatge d'Oriol Oller, comissari de l'exposició i escriptor d'aquest llibre, us ensenyarem com, nascut dins la tradició dels músics d'ofici, Vicenç Bou es convertirà en una estrella musical. Gràcies als seus dots de geni que li permeten crear unes melodies amb un segell personal molt marcat, del qual són icona el seu estil i la destresa narrativa, i afavorit per les noves tecnologies del moment, el magnetisme irresistible de les seves composicions s'escampa arreu del país.

Ballat fins al deliri a les places de Catalunya, musicat i cantat pels millors cantants de moda de la Barcelona del primer terç del segle XX, Vicenç Bou porta la sardana al seu moment de major popularitat. Les seves sardanes es convertiran en melodies populars que la gent escoltarà i cantarà amb veneració, i la popularitat de la seva música travesarà fronteres fins a arribar a Europa i a l'Amèrica Llatina.

Amb Vicenç Bou, la sardana arriba al seu zenit de popularitat, transforma les sardanes en cançons de moda i aconsegueix que les lletres de les seves sardanes siguin cantades al Paral·lel per les grans cupletistes del moment. D'aquesta manera, aconsegueix tancar un cercle virtuós que el porta de la plaça al Paral·lel.

Amb aquest llibre us proposem un viatge emocionant per descobrir una de les icones del patrimoni musical del nostre país. Acompanyeu-nos a resseguir la trajectòria d'un dels músics més destacats de Catalunya, poseu-vos a la pell de Vicenç Bou i deixeu-vos seduir per la seva música.

Gerard Cruset i Galceran
Director del Museu de la Mediterrània

PERFIL

VICENÇ BOU I GELI

(Torroella de Montgrí, 19 de gener de 1885 - 6 de gener de 1962)

Vicenç Bou, vist pel caricaturista Roca a l'Almanac de la Sardana de 1929.

[1] Boina, tabac i plomins d'estilogràfica, objectes que l'identifiquen. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

Nascut en una família de músics, aprèn l'ofici però ben aviat se li desperta l'ànima d'artista, un fet que marca la seva trajectòria. El creixement com a compositor és coetani al de l'expansió de la sardana arreu del país. Amb un traç salvatge però reflexiu, les seves melodies d'esperit ballable triomfen des de les places empordaneses als teatres de moda de Barcelona. Amb poc temps es converteix en el compositor més popular entre els clàssics.

El naixement de Vicenç Bou té lloc a mitjan dècada de 1880, just en el moment en què fan eclosió les cobles orquestres modernes. D'aquella època, vers el 1887, és precisament la cobla Els Montgrins, al capdavant de la qual trobem Pere Rigau, que s'erigeix com a màxim responsable del naixement i consolidació de l'orquestra torroellenca. Bou, deixeble de Rigau, el substitueix en la direcció de la cobla i encapçala la seva propagació arreu del territori. Tots dos utilitzen la cobla com a aparador de les seves composicions, però el de Bou és un lideratge expansiu: amb poc temps se li obren les portes d'una Barcelona àvida de noves músiques.

Arran de la primera Guerra Mundial, Barcelona estableix lligams amb les grans capitals europees i enceta una època pròspera, que es trasllada a tot el país. Bou experimenta de prop l'obertura social empordanesa cap a la modernitat. Un Empordà cosmopolita, que a la ratlla dels anys vint ja acull el jazz i les noves músiques de segell nord-americà, però que tanmateix se li fa petit en comparació de les expectatives creades a la capital. A Barcelona hi experimenta un protagonisme, vanitos o narcisista, si es vol, que, en qualsevol cas, resulta alliberador.

Les seves composicions són lliures: no segueixen ni volen seguir els preceptes acadèmics. Ara bé, totes tenen un segell personal inequívoc i mostren per sobre de tot la voluntat d'escriure fent gala d'una gran intuïció però de manera reflexiva. És per això

[2] Fragment de la partitura per a veu i piano de la sardana *Cants de maig* (1909), una de les primeres. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[2]

[3] Fragment de la partitura per a cor d'homes de la sardana *El saltiró de la cardina* (1912). Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[3]

[4] Etiquetes de disc dels Montgrins amb el segell de gestió dels drets d'autoria. Font: Antoni Torrent, Fonovillassar.

que es veu involucrat en polèmiques amb els partidaris del simfonisme, molt arrelat a la capital, i injustament enfrontat amb altres compositors. D'altra banda, el moviment inherent al ballar la seva música, més proper a la lateralitat desenfadada de reminiscències *dinovesques* que no pas a l'horitzontalitat espiritual de principis del segle XX, també provoca desafectes entre el puristes. El fet que les seves melodies triomfin en l'univers simbòlic del Paral·lel aviva els atacs dels seus detractors.

Tanmateix, la música de Bou acaba entrant també als teatres de la rambla i assolint la popularitat massiva. L'encert a l'hora d'escollir lletristes es mostra fonamental per la fórmula d'èxit: Josep Maria Francès, Joan Serracant, Antoni Vives i el seu fill Rogeli Bou, per citar els més coneguts, amb unes lletres de tall costumista, hi contribueixen de manera determinant. Malgrat les veus discordants entre els puristes, es fa un lloc en l'imaginari col·lectiu i simbòlic. Durant el franquisme s'utilitza la música de Vicenç Bou per representar al·legòricament la *sardana* en reportatges del NO-DO. La seva música s'escolta també arreu d'Europa i Amèrica, i és requerida per il·lustrar sonorament alguns films, com el conegut *Spanish Affair* (1957, dirigit per Don Siegel i Luis Marquina). Hi ajuda l'àmplia popularitat de què gaudeix en els aplecs, petits reductes on l'autoritat permet l'expressió de catalanitat, de manera, això sí, pautaada i pactada. És precisament en aquests espais on la figura de Vicenç Bou torna a ser protagonista, després d'una dècada allunyat del primer pla, convertint-se en el músic que ha rebut més homenatges en vida. Entre 1944 i 1962 l'activitat és frenètica. Després d'uns anys de penombra, en aquest últim període recupera la popularitat, en part perduda, en forma d'estimació incondicional dels seus seguidors. Actualment, les seves melodies resten encara en l'imaginari col·lectiu i és un dels símbols del nostre patrimoni musical.

[5] Postal signada i dedicada de Pau Casals. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[6] Postal signada i dedicada de Xavier Cugat. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[5]

[6]

[7] La lletra de canvi és una transacció comercial que ajorna el pagament en efectiu. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[8] Rebut de la Societat General d'Autors amb la retribució per la interpretació de la seva obra. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[7]

SOCIEDAD GENERAL
DE
AUTORES DE ESPAÑA

362 EJECUCION

Sr. D. BOU GELI, VICENTE

BARCELONA

May Sr. nuestro:

4ª tra. 1900

A continuación tenemos el gusto de detallarle la RECAUDACIÓN obtenida a su favor durante el mes de
cuyo importe abonamos en su apreciable cuenta.

SOCIEDAD GENERAL DE AUTORES DE ESPAÑA
El Administrador General.

M.º 362

TÍTULO DE LA OBRA	TOTAL recaudada por obra	Distribución %	IMPORTE	TOTAL	IMPORTE deducido	LÍQUIDO abonado en cuenta
ESOLATS DE JUVENTUT	16,86	100	16,86			
PEBUDORS, BONS CATALANS	364,30	40	145,72			
ROSTRE IDEAL	4,84	100	4,84			
RETA LINDA DEL COR	10,50	100	10,50			
PESTA MAJONERA	48,53	100	48,53			
BALEIRO DE LA CARDINA	70,81	50	35,40			
REVELLA	91,28	100	91,28			
NATURAL	6,26	100	6,26			
MARIA	6,45	100	6,45			
LA MARE CANTORA	79,30	100	79,30			
MAR DE SALOU	18,86	100	18,86			
LEVANTINA	623,15	100	623,15			
IL·LIT BLAU	14,--	100	14,--			
MEMOIA	11,24	100	11,24			
ANGELINA	114,60	100	114,60			
L'ARRELL DE PROMETATON	67,51	100	67,51			
ROSO	162,79	100	162,79			
VOITAIRES	8,40	100	8,40			
LA CARDINA "ROSA" GALT	140,60	40	56,24			
CONTRUITAT	72,24	100	72,24			
CONXITA	6,17	100	6,17			
TORNANT DE LA VERBENA	7,--	100	7,--			
TOMIA FLOR DE MAR	28,--	100	28,--			
MERCENETA	19,59	100	19,59			
LA JUBANA MIRADES	15,18	100	15,18			
LA JUBANA MIRADES	48,06	100	48,06			
LA JUBANA MIRADES	19,77	100	19,77			

No se han de
deducir los
(nombre y dos apellidos de
o autores) 1900
(lugar de la impresión).

SENTE DC
17.ENE.01

(Sigue)

[8]

[9] Particel·la de tible manuscrita de Vicenç Bou de la sardana *Lliri blau* (1927). Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[10] Dos programes que exemplifiquen els molts homenatges que se li reten. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[11] Salconduit per passar la frontera francesa utilitzat, probablement, per assistir a un homenatge. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[12] Vicenç Bou i la seva esposa, Teresa Robau i Massot. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

OFICI

El coneixement musical es transmet per via mestre-deixeble com qualsevol altre ofici menestral. Ara bé, «fer de músic» implica el domini de diferents facetes, algunes apreses de forma autodidacta o bé per mimetisme amb els companys experimentats.

Per arribar a aquest prodigi de plasticitat ha calgut escriure sardanes sincopades, d'una ritmació violenta, fàcilment comprensibles, notòriament vulgars, però capaces de moure un paralític. Això, ho han fet els dos més cèlebres compositors de sardanes actualment vivents: dos bohemis empordanesos: Vicentet Bou, de Torroella de Montgrí, i el vell Vicens, de l'Escala.

Josep Pla (1968): La festa: les sardanes, dins La Substància, dins El meu país, p.417. Obra Completa de Josep Pla, vol. VII, Barcelona: Destino.

[13] Pere Rigau, envoltat dels seus alumnes. A la fila de dalt, el segon i tercer començant per la dreta són, respectivament, Vicenç Bou i Rogeli Rigau. A la fila de baix, el segon i tercer començant per l'esquerra són, respectivament, Joaquim Vallespi i Ricard Forcada. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

MESTRE I DEIXEBLE

El mestre de música ensenya tant la tècnica bàsica per interpretar una partitura com bona part del que comporta l'ofici. És un figura que gaudeix de bona reputació a la vila i a l'entorn més immediat, i actua de catalitzador de tota l'activitat musical. Compondre una peça, dirigir una actuació, ensenyar un instrument (qualsevol), interpretar una obra o supervisar un acte musical compta sempre amb la participació inqüestionable del «músic». Malgrat que l'alumne finalitzi el seu aprenentatge amb un professor específic de l'instrument, el mestre de música local és la peça clau del model d'ensenyament musical vigent al tombant de segle.

En època del Vicenç Bou estudiant, el referent musical a Torroella de Montgrí és Pere Rigau. Tot i ser intèrpret multiinstrumentista, Pere Rigau i Poch (1868-1909) brilla com a flabiolaire i compositor. És el fundador, director i líder de l'orquestra Els Montgrins (1884) fins a la seva mort. És també el mestre de música de Torroella de Montgrí: una gran quantitat de deixebles passen per les seves mans. Ensenya llenguatge musical i nocions bàsiques d'una gran varietat d'instruments. [Imatge 13] Vicenç Bou s'inicia amb Pere Rigau i continua estudiant amb Josep Reixac, Josep Pi i Pascual, i Josep Maria Soler. Tot i debutar tocant el trombó de pistons, el flabiol i el tamborí són els instruments amb els quals Vicenç Bou desenvolupa la major part de la seva carrera interpretativa.

Vicenç Bou arriba als Montgrins avalat pel mestre, el 1902. Poc temps després, el 1909, és qui el substitueix en el lideratge de l'orquestra. Bou esdevé el referent i catalitzador de les activitats musicals torroellenques tal com ho ha estat Rigau en el seu moment. [Imatge 19] Rigau i Bou, mestre i deixeble, abanderaren un projecte personal alhora que són la cara visible

[14] Flautí amb el qual estudia Just Bou, fill de Vicenç Bou. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[15] Batuta ornamental obsequi d'unes sardanistes de Mataró a Vicenç Bou. La tècnica de direcció s'aprèn gairebé totalment de forma autodidacta. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[16] Víctor Bou és el solista de tible dels Montgrins del 1902 al 1922 i del 1923 al 1927. La quantitat de composicions que tenen el tible com a protagonista principal és la mostra d'admiració que sent Vicenç Bou cap al seu cosí germà. Font: V. Fargnoli (Vallespi). Museu de la Mediterrània.

de quatre dècades dels Montgrins. Tot i el paral·lisme, entre ells hi ha notables diferències que responen a canvis de model.

NISSAGA

Aprendre música té una finalitat marcadament pràctica: l'objectiu final és entrar a formar part d'una cobla orquestra i aconseguir una font d'ingressos en un futur no massa llunyà. Sovint va associat a l'aprenentatge d'un ofici menestral de caire lliberal: cadiraire, sabater o sastre, o qualsevol professió que permeti compaginar-se amb l'activitat de músic. És un model que prové del segle XIX i que es prolonga fins a mitjan segle XX.

L'aprenentatge musical no és universal, encara que hi accedeixen famílies amb pocs recursos. La influència familiar i l'ambient musical torroellenc és clau per despertar i potenciar vocacions entre els infants. A Torroella trobem diferents nissagues de músics: els Rigau, els Geli, els Bou, els Vallespi, els Forcada, entre d'altres. Els fills de Vicenç Bou també reben formació musical, però no s'hi acaben dedicant professionalment.

La culminació de l'aprenentatge a la cobla local s'emmarca en un procés habitual entre els joves músics. L'aval del mestre i el fet de pertànyer a una important nissaga de músics faciliten el debut de Vicenç Bou, amb 15 anys, a La Lira (1900). En aquesta formació hi trobem el seu pare, Genís Bou, i els seus oncles, Francesc, Josep i Genís Geli. Amb aquest últim també hi coincideix en la seva etapa als Montgrins. Aquí, però, és el seu cosí que inspira de manera determinant un Vicenç Bou compositor. Víctor Bou [imatge 16] és un excel·lent instrumentista de tible, circumstància que aprofita el compositor per crear un gran nombre de sardanes amb melodies de tible. Víctor Bou desenvolupa la seva trajectò-

[17] Fragment de l'arranjament de la sardana *L'anell de prometatge* per a cor d'homes. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[17]

[18] Fragment de l'arranjament de la sardana *Torroella, vila vella* per a orquestra de corda. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[18]

[19] Imatge de l'Orfeó de l'Ateneu Montgrí datada el 15 de maig de 1916. Els seus directors són Vicenç Bou i Joaquim Vallespi. Els podem veure, al centre de la imatge, sense barretina, juntament amb el president de l'entitat, Pere Blasi. L'orfeó segueix el model acadèmic europeu, que incorpora veus femenines i infantils, i amb el marc referencial de l'Orfeó Català (1891). Font: V. Fargnoli (Autor). Museu de la Mediterrània.

ria professional als Montgrins durant els mateixos anys que Vicenç Bou, per bé que amb alguna interrupció. Durant els anys que comparteixen escenari, estrena i enregistra una gran quantitat de sardanes on el tible té un paper de solista destacat.

LÍDER

Aprendre de música significa no només saber llegir una partitura amb dos o més instruments, sinó també desenvolupar totes les facetes que comporta l'ofici. L'especialització i la polivalència conviuen de manera habitual; algunes de les diferents facetes no es treballen pròpiament com un ensenyament pautat, sinó que es van assimilant un cop el músic ha entrat al circuit professional: de forma autodidacta o bé per mimetisme amb els companys de l'orquestra.

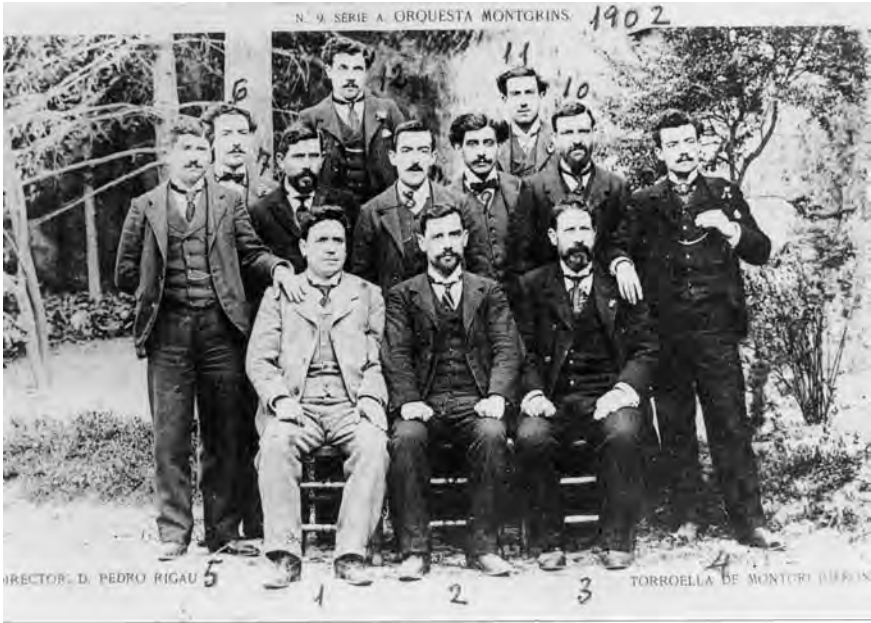
La qualitat musical i les inquietuds professionals situen Vicenç Bou en el lloc i moment adequats per entrar als Montgrins (1902) i assumir-ne la direcció artística que deixa vacant el traspàs de Pere Rigau (1909). Malgrat que les circumstàncies personals influeixen en el seu caràcter emprenedor, el 1901 ja s'ha fet càrrec del sosteniment familiar arran de la mort del seu pare. El carisma i la personalitat afloren per liderar el seu projecte personal en el si de l'orquestra Els Montgrins. Fins al mes de febrer de 1928, data en què Bou deixa oficialment la formació torroellenca, el binomi Bou-Montgrins donarà molts fruits. D'una banda, Els Montgrins són un aparador perfecte per fer conèixer el compositor i la seva obra; de l'altra, Bou és el compositor més popular i més estimat i, per tant, també el més cobejat.

[20] Els Montgrins (entre 1902 i 1909). Hi distingim, drets, d'esquerra a dreta: Josep March, Martí Vidal, J. Cristòfol, Lluís Culi, Joaquim Vallespi, Vicenç Bou i Genís Geli. Asseguts: Pere Rigau, Josep Forcada, Víctor Bou, Manuel Sánchez i Enric Vallespi (pare). Font: Forcada. Museu de la Mediterrània.

[20]

[21]

[21] Els Montgrins (1902). Hi distingim, d'esquerra a dreta i de baix a dalt, a primera fila: Josep Forcada, Pere Rigau, Enric Vallespi; a segona fila: Manuel Sánchez, Martí Vidal, Josep Pi, Genís Geli, Pere Llaonsí, Lluís Culi, Vicenç Bou; a tercera fila: Víctor Bou, Joaquim Vallespi. Font J. Esquirol (E. Vallespi). Museu de la Mediterrània.

[22] Els Montgrins (1913). Hi distingim, drets, d'esquerra a dreta: Josep Marc, Pepito Cristòfol, Hermini Serra, Joaquim Vallespi i Genís Geli. Asseguts, d'esquerra a dreta: Pere Llaonsí, Vicenç Bou, Josep Forcada, Víctor Bou, Planas i Enric Vallespi. Font: Carme Cristòfol. Museu de la Mediterrània.

[22]

[23]

[23] Els Montgrins (1921). Hi distingim, drets, d'esquerra a dreta: Joaquim Ribera, Pere Ferrer i Enric Vallespi. Asseguts: Genís Geli, Josep Vallespi, Vicenç Bou, Josep Cristòfol i Joaquim Vallespi. Font: Fons Vallespi. Museu de la Mediterrània.

[24] Els Montgrins (1924). Hi distingim, d'esquerra a dreta, drets: Josep Vallespi, Pere Ferrer, Hermini Serra, Enric Vallespi, Josep Cristòfol, Genís Geli. Asseguts: Joaquim Ribera, Víctor Bou, Vicenç Bou, desconegut, Joaquim Vallespi. Font: V. Fargnoli (Vallespi). Museu de la Mediterrània.

[25] Vicenç Bou, en una actuació amb Els Montgrins (1924-25). Font: Casadellà (Font). Museu de la Mediterrània.

[24]

[25]

[26] Els Montgrins (1925). Hi distingim, d'esquerra a dreta, drets: Joan Daró, Josep Pascual, Josep Cristòfol, desconegut, Joaquim Vallespi, Josep Vallespi. Asseguts: Vicenç Bou, Joaquim Ribera, Víctor Bou, Pere Ferrer, Enric Vallespi. Font: V. Fargnoli (Vallespi). Museu de la Mediterrània.

[27] Els Montgrins (1927). Hi distingim, drets, d'esquerra a dreta: Pere Ferrer, Enric Vallespi, Salvi Bach, Lluís Cotxo, Josep Vallespi i Joan Daró. Asseguts: Vicenç Bou, Joaquim Vallespi (representant), Josep Pascual, Joaquim Ribera i Josep Cristòfol. Font: V. Fargnoli (Vallespi). Museu de la Mediterrània.

[26]

[27]

[28] Les orquestres de ball són el pal de paller de la festa major, per la qual cosa tenen garantida una quantitat estable d'actuacions durant tot l'any. L'agenda de Vicenç Bou amb Els Montgrins destaca perquè té una durada de 9 anys. Aquest fet s'explica perquè les orquestres comprometien la seva presència a les diferents localitats per a tota la festa major i renovaven el compromís any rere any. La solvència d'una orquestra com Els Montgrins fa que hi hagi pocs canvis d'un any per l'altre. A tot això, cal sumar-hi que les festes se celebraven el dia del sant patró, fet que facilitava a les orquestres poder encadenar les festes de diferents localitats. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[29] Els dos Vicenç Bou, avi i nét. Fons: Museu de la Mediterrània.

JUNIO 23	
1916 Blanes	275'00
24	
1908 Calamús	= El Puerto
1909 id	- id -
1910 id	- id -
1911 id	- Centro Económico
1912 id	- " "
1913 id	- " Unión
1914 id	- " Unión
1915 id	- " Unión
1916 id	- Federal

JUNIO 25	
1908 Calamús	= El Puerto
1909 id	- id -
1910 id	- id -
1911 id	- Centro Económico
1912 id	- " "
1913 id	- " Unión
1914 id	- " Unión
1915 id	- " Unión
1916 Federal	
28	
1908 Calamús	- 750 Ptas
1909 id	- 750 "
1910 id	- 750 "
1911 id C. Económico	- 675 Ptas
1912 id	- 675 "
1913 id	- Unión
1914 id	- Unión
1915 id	- Unión 450 Ptas
1916 id	- Federal 110 \$

[28]

[29]

[30] Estudis de violí de Pere Rigau i mètode de solfeig de Vicenç Bou. És habitual que els mestres de música tinguin el seu propi mètode per aprendre que els identifica. Sol ser de composició pròpia, però pot incorporar peces d'altres autors. Fons: Museu de la Mediterrània.

[31] Tal com veiem en aquesta anotació, l'interès perquè les seves melodies es puguin cantar és gairebé una obsessió. Moltes cupletistes no eren cantants professionals, per la qual cosa era necessari que les melodies fossin fàcils, un fet que, d'altra banda, afavoreix la popularitat d'aquestes. Aquest esquema és aplicable a tota la seva producció, incloses les composicions que no tenen lletra. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

COMPOSITOR

Vicenç Bou és el compositor de la creativitat lírica i del talent comunicatiu. Sempre fidel a l’esperit ballable, és qui millor fa cantar la cobla des del piano. El seu estil singular rep crítiques de l’acadèmia i dels que no encaixen la seva popularitat.

LÍRICA

Hom reconeix a Vicenç Bou la capacitat il·limitada per crear noves, boniques i sorprenents melodies, totes, amb un marcat component líric. En la música de Bou, la melodia sempre destaca nítidament per sobre l’acompanyament i és fàcilment cantable. Aquest fet no és gratuït: gran part de la seva popularitat pot provenir precisament d’aquí. Ho veiem en dos aspectes clau. D’una banda, la utilització d’un registre mitjà, on la veu humana s’hi sent còmoda i del qual trobem proves al piano on ell compon: s’hi observa el desgast a la part central del teclat, la que comprèn el registre vocal i, per tant, la més utilitzada. De l’altra, les melodies acostumen a tenir un àmbit no superior a l’octava de sons [Imatge 31], molt adequat també per a una veu humana que no estigui entrenada a cantar professionalment.

Bou sempre compon sobre el piano. Construeix la melodia amb una particular selecció de sons a partir dels cinc dits de la mà pianística. La melodia sorgeix de la unió de petits fragments o idees musicals separats per pauses (notes llargues) que oxigenen el discurs. En aquestes pauses aprofita per desplaçar lateralment la mà dreta i buscar una nova posició. Tenir una tècnica pianística molt bàsica no li impedeix crear melodies de gran volada. Del defecte, en fa virtut.

El Bou compositor pren distància de les tonalitats major i menor clàssiques i fa evident el seu interès per la modalitat. L’innat talent comunicatiu fa que moltes de les melodies hagin esdevingut veritables himnes. Les lletres costumistes, que evoquen el repertori de cançó popular, afavoreixen que, cinquanta anys després del seu traspàs, la música de Vicenç Bou continuï ben viva en l’imaginari col·lectiu.

Bou resta com el poeta-músic més popular de la nostra dansa.

Marcel·lí Audvert (1983): Torroella de Montgrí, una vila singular, p.428.

[32] Particel·la de 1r tible de la sardana *Regalims del cor*, copiada per Rogeli Bou. El fill de Vicenç Bou tenia una lletra excel·lent. La demostració és que actualment les cobles encara utilitzen particel·les copiades per ell. Moltes d'aquestes, com la que veiem a la imatge, fins i tot tenen els pentagrames dibuixats amb regla i ploma. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[32]

[33] Fragment de la partitura per a veu i piano dels curts de la sardana *El saltiró de la cardina* (1912). Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[33]

[34] Vicenç Bou, a la maduresa, amb el seu piano. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

NARRATIVA

El discurs narratiu ens revela una tècnica pròpia sense fissures, desenvolupada des de la primera nota fins a l'última. Utilitza la pausa per afegir dramatisme i per generar expectació a l'oient. La gestió de la pausa és fonamental en el discurs narratiu de Vicenç Bou. Les frases asimètriques, és a dir, cadascuna d'elles amb un nombre de compassos (durada) diferent a l'anterior, hi afegeixen un cert grau d'imprevisibilitat. El ritme, presentat en el seu aspecte més primari, està subordinat a les necessitats de la melodia i és el motor que la fa avançar.

Les primeres sardanes ja són tota una declaració de principis, i un bon exemple de com en serà de minucios el treball en l'aspecte rítmic. Agafem com a mostra els curts de la sardana *Regalims del cor* (1910) [Imatge 32]. La melodia principal està presentada pel tible i està escrita, com totes les sardanes, a compàs de 2/4. Ara bé, com moltes, no sempre la música respecta estrictament el compàs i, en realitat, es podria escriure a 4/4. En qualsevol dels casos, la melodia sembla desplaçada del que seria la seva accentuació natural en l'escriptura clàssica. De fet, en el global de l'obra de Bou, circumscriure la melodia a les barres de compàs suposa la pèrdua de frescor i d'espontaneïtat. Per altra banda, el discurs melòdic té uns punts de repòs que, com no podria ser d'altra manera, tenen la seva singularitat: malgrat que la tonalitat principal és do, la melodia remet insistentment entorn la nota sol fins a convertir-la gairebé en nota principal.

Pel que fa a l'acompanyament, primari com sempre, ens marca obstinadament la pulsació de negra. A més, Bou afegeix, en alguns punts de la melodia, una nota llarga accentuada que actua de crida, com si fos una botzina. Les intervencions cada cop són més pro-

[35] Recopilació de sardanes de Vicenç Bou, obsequi de Rogeli Bou, al seu fill Vicenç Bou (nét del compositor). Els fills de Vicenç Bou, Rogeli i Pere, copien a mà les partitures i partícels de les sardanes, i vetllen per la conservació i difusió de l'obra del seu pare. Fons: Família Bou.

[36] Ulleres i plomins d'estilogràfica propietat de Vicenç Bou. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

peres i, tot i no seguir un patró de regularitat, utilitzen l'efecte sorpresa per crear tensió. S'estableix un diàleg molt interessant entre el punteig dels peus i els accents musicals. El punteig de la sardana és, als curts, en cicles de 4 pulsacions a cada peu, i als llargs de 8. Quan la melodia, un cop presentada pel tible, es repeteix a la tenora, l'accentuació als peus canvia bo i oferint, amb un recurs molt bàsic, un impuls nou.

L'exemple del treball rítmic intern de *Regalims del cor* és aplicable al global de la seva música. La interacció d'aquests elements fa que l'experiència de ballar tingui, implícitament, un interès afegit, ja que totes les consideracions rítmiques enriqueixen el ball.

ESTIL

L'arquitectura formal de les composicions respon a dues columnes irrenunciables: la melodia cantable i l'esperit ballable. La sardana i el cuplet s'adapten perfectament a aquests requisits, però ni de bon tros utilitza aquestes formes per encaixonar la seva música. Al contrari, és capaç de fer valer el seu estil, a mig camí entre els dos gèneres, encara que això vulgui dir obviar alguns dels preceptes bàsics de composició. No és, per tant, un compositor canònic, en aquest sentit. Una bona prova és la partitura per a piano titulada *Ecos de Catalunya*, que té el subtítol "Pasdoble-Sardana" a la portada, i a dins de la qual trobem, ni més ni menys, que *El saltiró de la cardina*.

Aferrat al seu sentit pràctic, l'estil de Vicenç Bou té segell propi des del primer dia. Compon melodies amb acompanyament per a piano, fins i tot quan escriu per a cobla. De fet, la cobla esdevé una eina sonora, com pot ser qualsevol altra formació que Vicenç Bou tingui a l'abast: una coral mixta, un cor d'homes o una orquestra. Quan trasllada la seva

[37] Mètode de solfeig, tècnica i pràctica de cant gregorià. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[37]

[38] Enric Morera va ser, per Vicenç Bou, un referent. Bou va estudiar el mètode pràctic de Morera per correspondència, tal com veiem en el manuscrit adjunt. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

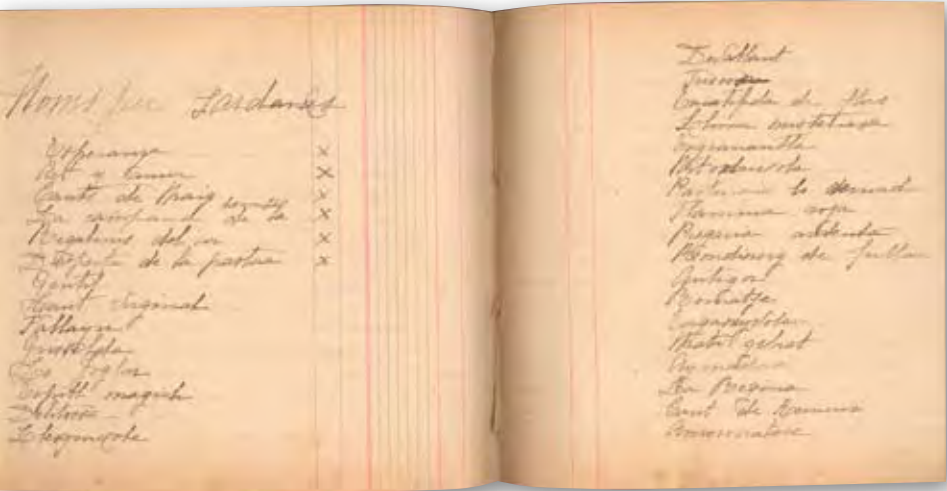

[38]

[38]

[39] Les demandes de còpies de partícel·les i partitures de les seves sardanes arriben per via postal. Vicenç Bou anota totes les còpies que fa i envia. A les èpoques de gran producció, Vicenç Bou té anotats possibles títols per posar a les seves sardanes. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

música a les partícel·les de cobla, la seva traça és tan visceral com entusiasta: la melodia (mà dreta) a la fusta; l'acompanyament (mà esquerra) als metalls greus. La cobla li obre les possibilitats a un grau més alt de matís.

Ara bé, ser pragmàtic i tenir intuïció no exclou de reflexió la seva música. La presència d'un mètode de cant gregorià [imatge 37] a l'arxiu particular de Vicenç Bou ens mostra el seu interès per enriquir les melodies amb altres escales. No és només la diferent organització dels sons, sinó també l'intercanvi dels rols i de les jerarquies d'aquests en la melodia, tal com ja hem vist a la sardana *Regalims del cor*, i que també trobem a la sardana *Mimosa* (1932) o als curts de la sardana *Teresa* (1926). La utilització d'aquests recursos provoca que la seva música rebi adjectius pejoratius com el *d'aflamencada*.

Fins i tot se'l va arribar a enfrontar a Enric Morera, i existien partidaris de l'un i de l'altre. Pel que fa a Bou, el respecte a Morera era total i absolut. És més, va estudiar el mètode de Morera per correspondència a través d'un professor pont [imatges 38]. L'interès per formar-se com a compositor, com a arranjador o com a *instrumentador* té una voluntat més pràctica que d'aprofundiment. Està interessat en els conceptes bàsics per dominar els recursos que ja li són propis.

En el primer quart del segle XX el simfonisme és el corrent imperant. La seva particular fórmula d'èxit se situa al marge dels preceptes simfònics, fet que li suposa detractors, no només dins el sector acadèmic. És el preu que té sortir-se del cànon. És molt interessant el diàleg que s'estableix entre els acadèmics i melòmans defensors del simfonisme i la popularitat massiva de les sardanes de Vicenç Bou. I és revelador que el triomf de Vicenç Bou es produeixi precisament en la Barcelona wagneriana i simfònica.

[40] Particel·la de tenora de la sardana *Cants de maig*. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

Vicenç / Bou *Cants de Maig* *Tenor 1^a*

f valent

[40]

[41] Partitura de piano de la sardana *Llevantina*. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

Sardana = Llevantina *-grano-*

f

[41]

ARTISTA

La música de Vicenç Bou té caràcter transversal i intemporal. La seducció és la porta d'entrada a un artista gegant, atent a la imatge que projecta i als seus seguidors. Amb tot, l'arribada a Barcelona amplifica la seva popularitat.

Era molt presumit i molt guapo, portava un bigoti que sempre el volia tenir perfecte i a la nit, es posava bigoteres perquè l'endemà li quedés ben posat el bigoti.

Cita extreta de l'entrevista realitzada a Teresa Bou, filla de Vicenç Bou, pel programa Nydia de TV3 titulat "El cantaire del Montgri" (18-12-2004) i dedicat al compositor torroellenc.

[42] Imatge de Vicenç Bou als anys vint, en un moment esplèndid de la seva carrera. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

POPULARITAT I DIFUSIÓ

Mitjançant les interpretacions a les ballades, als concerts i als aplecs la música de Vicenç Bou arriba al gran públic, sobretot gràcies al magnífic aparador que suposa l'orquestra Els Montgrins. L'èxit és immediat des de les primeres composicions. A partir de l'any 1914 i fins que deixa la formació, el degoteig d'enregistraments és constant i la relació Bou-Montgrins ofereix excel·lents resultats. Cada nova composició és esperada amb gran expectació: els balladors tenen set de Bou i les cobles malden per aconseguir un plec de composicions per ser interpretades en exclusiva.

L'èxit i la rellevància social motiven els enregistraments de les sardanes per a cobla en disc. En aquells anys, sobretot Els Montgrins, publiquen una gran quantitat de discos amb les darreres novetats de Vicenç Bou. És remarcable el poc temps que passa entre l'estrena d'una sardana i el seu enregistrament: en moltes ocasions, el període de temps no és superior a sis mesos. Les sardanes es popularitzen a través del gramòfon i de les interpretacions per ràdio, que es converteix, aquesta última, en el mitjà de comunicació més popular.

DE LA PLAÇA AL PARAL·LEL

Arran de la Primera Guerra Mundial, Barcelona accentua els contactes amb París i Londres. La capital catalana encapçala un procés d'obertura social cap a la modernitat que arribarà, als anys vint, a la resta del territori. En l'aspecte musical, progressivament es va abandonant el repertori de balls vuitcentistes i es popularitzen els nous ballables i els nous instruments provinents del jazz nord-americà [Imatges 43].

[43] Vicenç Bou també compon ballables que no són sardanes, encara que de manera testimonial. En tenim documentats dos d'escrits als anys quaranta, que responen a dos models diferents: *Charlot*, un *pilée* (ball vuitcentista) i *Clar de luna*, un foxtrot (ballable de jazz). Fons: Museu de la Mediterrània.

[44] La popularització de les sardanes de Vicenç Bou fa que immediatament s'enregistrin en disc. La gestió dels drets d'autor es fa mitjançant l'edició de segells numerats i signats per l'autor que es col·loquen, un cop editats, a sobre els discos. L'autor percebia uns 5 cèntims per segell. Abans de l'aparició, el 1941, de la Societat General d'Autors (SGAE), aquest sistema manual permet portar un control sobre les còpies distribuïdes i sobre la retribució que correspon a l'autor. Se solen premsar unes 300 o 400 còpies de les sardanes de Vicenç Bou en disc, una quantitat destacable i que li aporta beneficis en concepte de drets d'autoria. Vicenç Bou es fa fer un segell personal amb la seva signatura. Font: Antoni Torrent, Fonovillassar; Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

Barcelona esdevé un pol d'atracció molt llamener, que es mostra definitiu per Bou quan aquesta li obre les portes als teatres més populars. L'arribada a Barcelona, val a dir, es produeix de manera massiva i transversal: des dels teatres de la Rambla o del Paral·lel, fins a les audicions privades en cases benestants de l'eixample.

Al Paral·lel triomfen els espectacles de varietats i la cançó lleugera popularitzats per cupletistes de renom. Dues de les sardanes de Vicenç Bou, amb una melodia bonica i una lletra atractiva, de seguida es posen de moda: *Llevantina* i *El saltiró de la cardina* fan les delícies d'un públic que, de retruc, reclama a crits la presència del compositor. Mercè Serós (1900-1970); Pepita Ramos, *Goyita* (1890-1970), entre moltes altres, proclamen els cants del torroellenc amb la seva veu punxeguda [Imatges 44].

A mesura que la popularitat creix, Bou deixa de banda tant les obligacions familiars com les professionals en el si de l'orquestra, per centrar-se a ser protagonista a Barcelona. L'anada a la capital mitiga les ànsies de llibertat, però la família se'n ressent i la relació amb la resta de l'orquestra es deteriora. A principis dels anys vint la desafecció es percep amb l'augment del nombre de sardanes que enregistren altres cobles que no són Els Montgrins. La relació entre Bou i Els Montgrins es refreda fins a extinguir-se, el 1928. Gairebé de manera paral·lela funda amb altres músics el conjunt Orquestrina Ràdio de Torroella de Montgrí [Imatges 45], de durada efímera, amb el qual es posiciona amb la nova música. Un cop acabada la seva etapa professional interpretativa, Bou ha de sobreviure només amb els ingressos que provenen de la difusió de la seva obra.

L'obra cantable creada fins aleshores, com ja hem vist, és escassa. Tot i així, assoleix una popularitat massiva. Molts artistes enregistren una música que acaba essent escoltada

[45] Díptics promocionals de l'Orquestrina Ràdio de Torroella de Montgrí dels anys 1928 i 1929. Amb aquesta formació interpreta el nou repertori de ballables amb els nous instruments, el capdavaner dels quals és el *jazz band*. Font: Arxiu Municipal de Palafrugell.

[46] Fulla de liquidació de drets d'autor datada el 17 de gener de 1951. Observem la quantitat d'ingressos procedents de l'estranger (Argentina, Xile, França, Anglaterra i Itàlia), els diferents conceptes comptabilitzats i el percentatge de retribució econòmica que li corresponia. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[illegible]

arreu d'Europa i d'Amèrica. La seva obra li proporciona una notable font d'ingressos en concepte de drets d'autoria [Imatge 46].

La popularitat li obre les portes a les cases particulars de famílies benestants. Les interpretacions dels rotlles de pianola i els recopilatoris de partitures (per a piano sol i per a veu i piano) per ser tocats i cantats individualment fan furor entre la burgesia.

A principis dels anys trenta, arriba també als teatres de la rambla, que mostraven públicament una imatge ben diferent dels del Paral·lel. Allà les seves melodies són expressades novament, fins i tot per artistes de cartell internacional. És el cas, per exemple, de la mezzosoprano lírica catalana Conxita Supervia (1895-1936), que poc abans de traspasar enregistra en disc unes memorables versions de *Llevantina* i *El saltiró de la cardina*. Durant la postguerra les melodies ja formen part de l'imaginari col·lectiu i tothom les coneix. Dues veus, en aquest cas masculines, s'aprofiten de la seva popularitat per tornar-les a interpretar i enregistrar. Són Emili Vendrell (1893-1962) i Gaietà Renom (1913-1997), dos grans tenors formats a l'Orfeó Català.

IMATGE

L'atenció a l'aspecte físic és cabdal per entendre l'abast del personatge. L'elegància en el vestir, el bigoti perfilat o el posat altiu evocuen la imatge dels actors galants de cinema nord-americà de l'època. Però el dandi no només atén la forma, sinó també el fons. Respon atentament la gran quantitat de cartes, postals i comunicacions d'agraïment que rep i té atencions per a tots els seguidors. Dedica una gran quantitat de les seves sardanes a amics o familiars d'aquests i, tanmateix, és igualment preuat aconseguir-ne

[47] Entre els llibres de signatures que es conserven dins el Fons Vicenç Bou del Museu de la Mediterrània, hi trobem una emotiva nota signada per Agustí Borguñó i Garriga (1894-1967), músic, director d'orquestra i compositor sabadellenc, que realitza tota la seva carrera als Estats Units. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[48] La sardana Cants de maig, enregistrada en un disc de pedra per la cobla Principal de Peralada. El disc de pedra és un dels primers mitjans de difusió de música massiu. Font: Antoni Torrent, Fonovillassar.

una. Vicenç Bou es construeix una imatge pública basada en el seu atractiu i en el de la seva música, que manté intacte durant tota la seva vida.

La proximitat que té amb tothom li retorna en forma d'homenatges i de reconeixements públics al llarg de tota la seva trajectòria. Un dels primers, el 1916 –Bou té 31 anys–, a càrrec de la colla sardanista Emporium. A partir d'aleshores se succeeixen els homenatges a diferents localitats de Barcelona i Girona. Es dediquen ballades, concerts i aplecs i es fan programes exclusius amb sardanes seves. És habitual aprofitar aquests esdeveniments per editar llibres de signatures de suport, on tothom deixa el seu missatge [Imatge 47]. L'homenatge institucional que li ret la vila de Torroella de Montgrí (1960) quan Bou compleix 75 anys és una mostra d'afecte i consideració cap a un artista a qui les havia vistes passar de tots colors i que, tanmateix, ha estat i és emblema i marca de la vila empordanesa [Imatges 49].

Bou respon atentament la veneració i els homenatges que li professen els seus seguidors, individualment o a través de les entitats, principalment en forma d'obra dedicada. Algunes d'aquestes dedicatòries han esdevingut veritables himnes i mantenen el seu grau de vigència. Són, per exemple: *Torroella vila vella* [Imatges 50], *Record de Calella* [Imatges 51] i *Platges de Lloret*.

[49] Dues imatges extretes de l'àlbum de fotografies de l'homenatge que es va retre a Vicenç Bou a Torroella de Montgrí el 24 de gener de 1960. Es pot veure la plaça plena de gom a gom, i Vicenç Bou entre els poders i les figures més destacades de la vila: capellà, guàrdia civil i consistori. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[50] Fragment de la partitura per a veu i piano de la sardana *Torroella, vila vella*. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[51] Partitura per a veu i piano de la sardana *Record de Calella*. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[52] Els Montgrins (1919), en una actuació a Barcelona. Hi distingim, drets, d'esquerra a dreta: Josep Marc, Ricard Forcada, Pepito Cristòfol, Hermini Serra, Joaquim Vallespi i Genís Geli. Asseguts: Vicenç Bou, Josep Ribera, Víctor Bou, Ramon Rossell i Enric Vallespi. Fons: Museu de la Mediterrània.

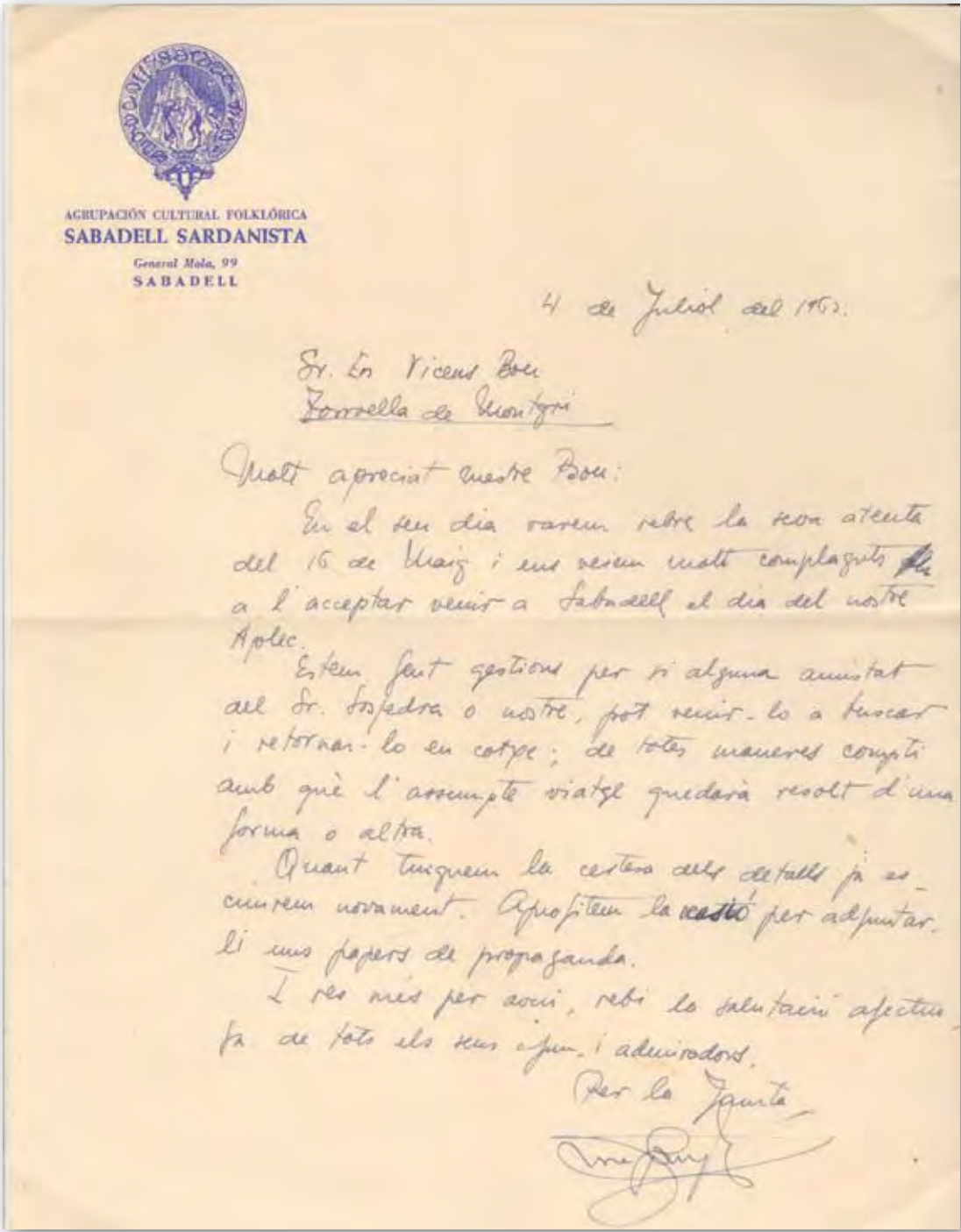

[53] La difusió de música a través de la impressió de rotlles per ser interpretats en una pianola és el primer mitjà de difusió modern i el de més abast. El fet que pràcticament no tingui desgast facilita la durada del rotlle, sobretot si es conserva en bones condicions. Arxiu Comarcal del Priorat. Fons del Mas Roger de Cabacés (Parc Natural de Montsant / Generalitat de Catalunya).

[54] Carta amb motiu de l'homenatge que li ret l'Agrupació Sardanista de Sabadell el 1960. Les dificultats de transport que s'esmenten a la carta responen que en aquells moments l'orquestra Els Montgrins, que participava a l'homenatge, no es podia fer càrrec d'acompanyar Vicenç Bou. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[55] Carta de Vicenç Bou a Just Marlés en què li confessa la voluntat d'abandonar Torroella de Montgrí (1919). Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

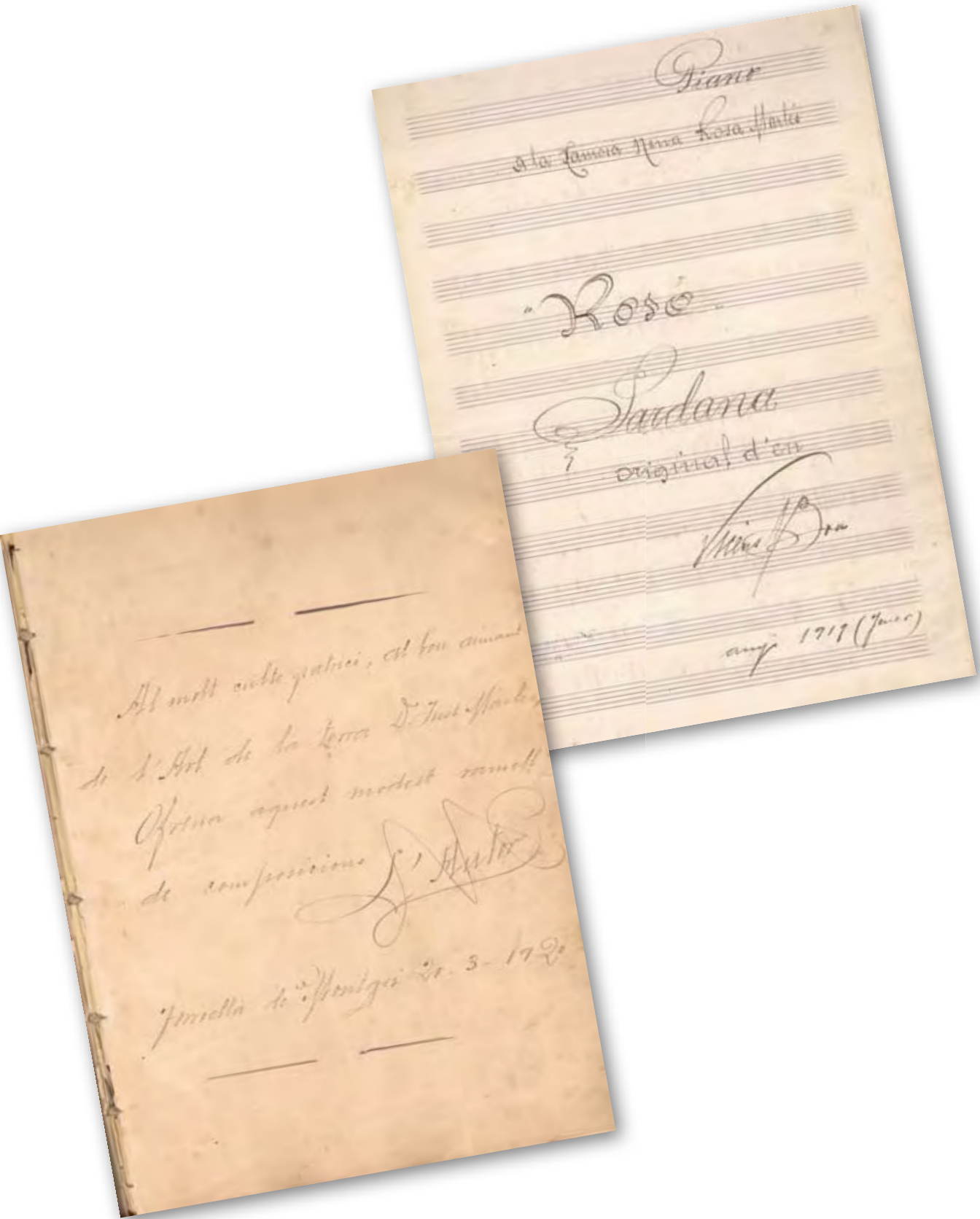

Just Marlés Vilarrodona (Lloret de Mar, 1881-1960)

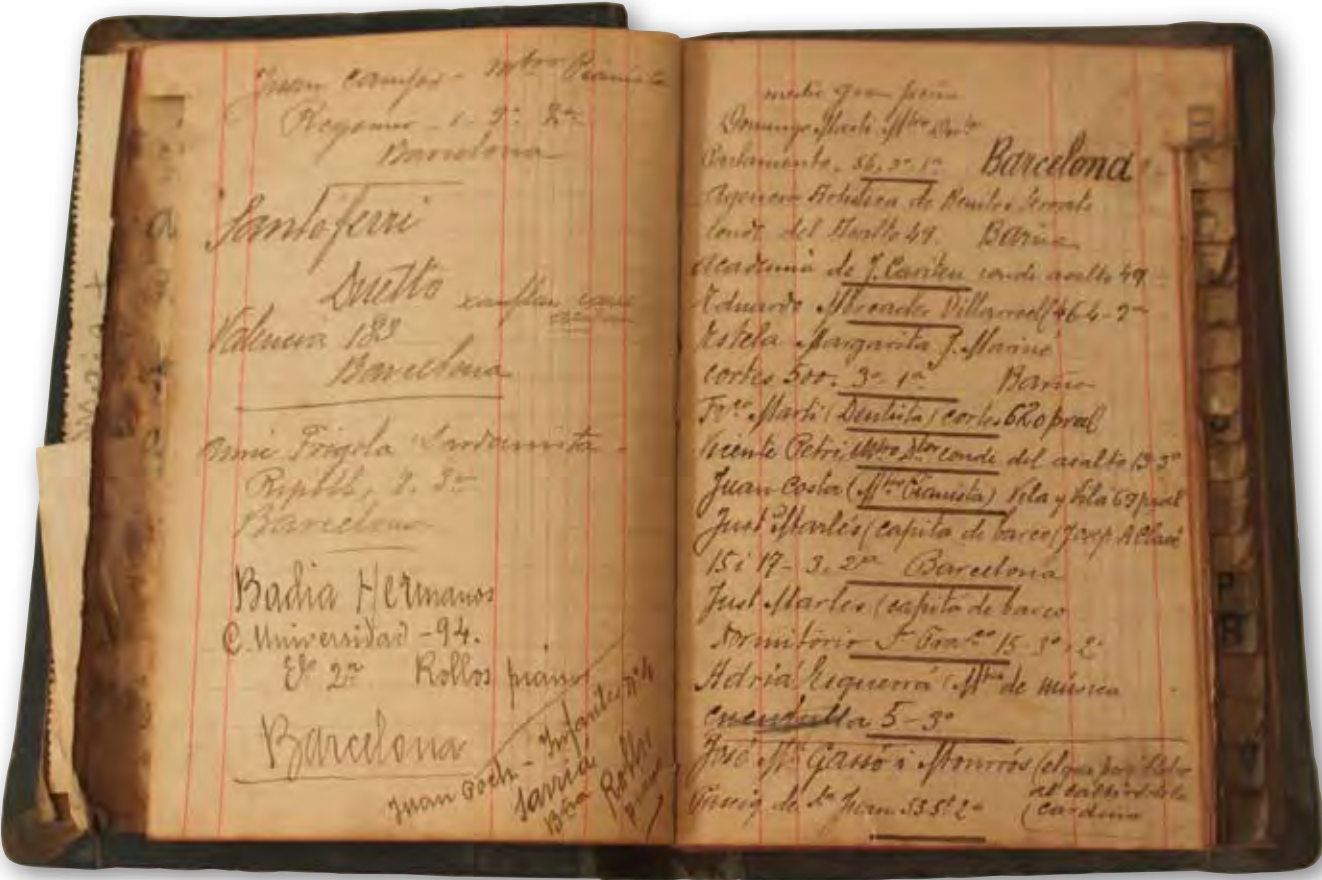
Capità mercant. Pioner en el foment de l'activitat turística, funda, el 1932, el Sindicat de Turisme de Lloret de Mar. És membre de la Comisión Organizadora de los Festejos de la Fiesta Mayor, antecessora de la Comissió Oficial de Sardanes i Folklore (1955), a través de les quals fomenta el ball de la sardana.

Marlés incideix de manera determinant en la trajectòria de Vicenç Bou. A més de proporcionar actuacions als Montgrins, és amic personal i, en certa manera, mecenes. El torroellenc acudeix a ell sempre que necessita consell o ajuda. El 1919, Bou expressa la seva voluntat de marxar dels Montgrins per establir-se prop de Barcelona, tal com veiem en aquesta carta [Imatges 55]. Marlés li aconsella que no ho faci. Prova de la bona relació i de la gratitud de Bou és que Just, fill de Vicenç, és batejat amb aquest nom i apadrinat per Marlés. També l'obsequia amb una sardana dedicada a la seva filla i amb una recopilació de sardanes per a piano [Imatges 56].

[56] Obsequis de Vicenç Bou a la família Marlès. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[57] Llibreta d'adreces dels contactes de Vicenç Bou, entre els quals trobem: pianistes, sardanistes, contactes que fan referència a rotlles de piano (pianola), directors, agències artístiques, acadèmies, mestres de música, lletristes, entre altres. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

[58] Albert Bou, aleshores alcalde de Torroella de Montgrí i nét de Vicenç Bou, inaugura el bust dedicat al compositor, el 25 d'agost de 1985. Fons: Família Bou. Museu de la Mediterrània.

Ni Bach, ni Chopin, ni Schubert, ni cap dels clàssics de la música són fets per a oposar-se a la lleugera vaporositat de un cuplet, ni Maria Barrientos ens ha de fer tancar amb pany i clau el record de Mercè Serós o Raquel Meller. Treure la vaporositat, l'art frèvol, la rialla que ve a flor de llavi, desterrar la cançoneta lleugera, el tango voluptuós, l'one-step alegre, per a convertir-nos a tots en una espècies de ninots ibsenians, insensibles a la alegria, quin horror! No amic Corredor, no; jo crec que no hi ha cap inconvenient en què cantem un cuplet, encara que sigui Fumando espero. Un tango també té la seva boniquesa i el seu encert i la més lleugera música també pot ésser una troballa, i tal volta quelcom més, que al pas que anem, pot ésser ens serà més necessari recullir la més lleugera i inexpressiva de les cançonetes, per a que la cantem tots, enlairada a la més alta categoria de símbol!

Josep Ganiguer (Baix Empordà, 5 de juliol de 1925)

CRONOLOGIA

CATALUNYA MÓN VICENÇ BOU

1880	Dècada de naixement de les cobles modernes.
1885	El 19 de gener neix Vicenç Bou i Geli, fill de Genís Bou i Carreres i de Rita Geli i Fontanet.
1900	Debut a La Lira.
1901	Mort del pare.
1902	Debut als Montgrins.
1906	Casament amb Teresa Robau.
1907	Neix el seu primer fill Pere.
1909	Mor Pere Rigau i assumeix la direcció dels Montgrins. Estrena les seves primeres sardanes: Esperança i Cants de maig. Setmana tràgica a Barcelona.
1910	Neix el seu segon fill Lluís. Estrena Regalims del cor. S'inaugura el Petit Moulin Rouge a Barcelona.
1912	Estrena El Saltiró de la Cardina. Arnold Schonberg estrena Pierrot Lunaire.
1913	Neix el seu tercer fill Rogeli. Estrena L'anell de prometatge. Igor Stravinsky estrena La consagració de la primavera a París.
1916	La colla sardanista Empòrium li dedica el primer homenatge a Barcelona.
1917	Estrena L'espigolera.
1918	Estrena Voliaines. 100 milions de discos venuts arreu del món per a reproduir en gramòfon.
1919	Neix el seu quart fill Just.
1920	Estrena Angelina. Primera transmissió per ràdio a Anglaterra.
1921	President del Sindicat d'Orquestres de la província de Girona. Estrena Continuitat i Girona aimada. Atacs dels catalanistes per compondre sardanes <i>aflamencades</i> . Es crea l'orquestrina l'As d'Anglès per interpretar ballables de jazz amb els nous instruments.
1922	Estrena Llevantina. Primera experiència radiofònica a la comarca. A través d'un receptor col·locat a Begur, s'estableix connexió amb el que s'estava emetent des de la Torre Eiffel de París.

1924	Neix la seva cinquena filla Teresa. Primo de Ribera prohibeix La Santa Espina (1907) d'Enric Morera.
1925	Estrena Festamajonera. Primo de Rivera dissol la Mancomunitat de Catalunya. Campionat de 36 hores de ball al teatre Talia de Barcelona.
1926	Estrena Teresa. Josep Vicens i Juli, l'Avi Xaxu, (1870-1956) estrena Bona festa. Josep Saderra i Puigferrer (1883-1970) estrena Nit estel·lada. Enric Morera i Viura (1865-1942) estrena Baixant de la font del gat. Rafael Martínez Valls (1868-1946) estrena Cançó d'amor i de guerra. Es publica en fascicles el Diccionari català-valencià-balear.
1928	Abandona Els Montgrins i funda l'Orquestrina Ràdio. Els Montgrins aprofiten l'estada a París per adquirir nous instruments.
1932	Estrena Mimosa.
1938	Moments difícils per Bou. El seu fill gran mor de tifus a la guerra. La família passa gana.
Anys 40	Ploriferen homenatges arreu de Catalunya.
1948	Estrena La cardina encara salta i Pescadors bons catalans. S'inventa l'LP.
1952	Estrena Torroella Vila vella. David Tuddor estrena 4'33" de John Cage.
1953	Estrena Record de Calella.
1957	"Spanish Affair" (Aventura para dos): Luis Marquina, Don Siegel (dir.), amb Carmen Sevilla, Richard Kiley i Josep Guardiola. Música de Vicenç Bou. West Side Story amb música de Leonard Bernstein.
1959	Estrena De Sant feliu a S'agaró i Els meus de Barcelona.
1962	Mor el 6 de gener de 1962. Moren Emili Vendrell i Raquell Meller.

Bibliografia

AUDIVERT, MARCEL·LÍ (1983): Torroella de Montgrí, una vila singular. Edició de l'autor.

AYATS, J.; COSTAL, A.; RABASEDA, J. (2009): Sardanes, Girona: Diputació de Girona ("Quaderns de la Revista de Girona", 143).

AYATS, J. (dir.); CAÑELLAS, M.; GINESI, G.; NONELL, J.; RABASEDA, J. (2006): Córrer la sardana: balls, joves i conflictes, Barcelona: Rafael Dalmau editors.

Hemeroteca de La Vanguardia

GRASSOT, MARTA (2009): Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 3: Fons del Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí (I), Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

MARTÍ, JOSEP (1996): El folklorismo. Uso y abuso de la tradición, Barcelona: Ronsel.

MARTÍ, JOSEP (2000): Más allá del arte. La música como generadora de realidades sociales, Sant Cugat del Vallès: Deriva.

MOLERO, ESTEVE (2011): projecte i llibret del CD Bou revisited, Esteve Molero & Cobla Marinada (2012).

OLLER, ORIOL (2009): Dolça estridència. L'arribada del jazz a Palafrugell (1925-1932). Universitat Autònoma de Barcelona: treball d'investigació.

OLLER, ORIOL (2010): Música i festa a Palafrugell, Palafrugell: Ajuntament de Palafrugell i Diputació de Girona.

